

BUDAPEST XXI. KERÜLET		CSEPEL ÖNKORMÁNYZATA
Képviselő		

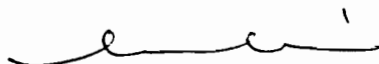
**Önálló képviselői indítvány
szoborállítás kezdeményezése céljából**

Készítette: Németh Szilárd
képviselő

Előterjesztő: Németh Szilárd
képviselő

Az előterjesztő megtárgyalásra javasolja:

Törvényességi szempontból ellenőrizte:

Dr. Szeles Gábor
jegyző

A leadás időpontja:

2007. 06. 07

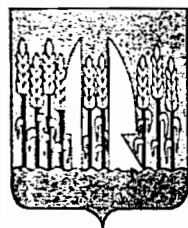
Budapest XXI. Kerület Csepel Önkormányzata
Képviselő-testülete

2007. évi 151 sz. előterjesztés

Testületi ülés dátuma: 2007. 06. 26.

Testületi ülés időpontja:

2007. június 26.

Budapest XXI. Kerület Csepel Önkormányzata
Képviselő-testület
Fidesz - KDNP Képviselő – csoport

Önálló képviselői indítvány
szoborállítás kezdeményezése céljából

Tisztelt Képviselő-testület!

2008. január 8-án ünnepeljük az erdélyi magyar irodalom nagy alakja, a tragikus sorsú Wass Albert születésének 100. évfordulóját.

A Fidesz – KDNP képviselő-csoport a centenárium jegyében kezdeményezi, hogy **állítsunk szobrot Wass Albert emlékének** Csepel köz- vagy intézményi területén.

Tisztában vagyunk kerületünk nehéz anyagi körülményeivel, ezért a szoborállítás költségeit közadakozásból, támogatásokból kívánjuk fedezni. Így az önkormányzatra kizárólag - a költő nagyságához méltó - köz- vagy intézményi terület szoborállításához szükséges részének biztosítása hárulna.

A fentiek megvalósítása érdekében ez év május 10-én tájékoztatást kértem Tóth Mihály polgármester úrtól (1. sz. melléklet), s május 21-én válaszolt is a jogszabályi lehetőségek ismertetésével (2. sz. melléklet). Határozati javaslataimat a centenáriumi év méltó megünneplésének jegyében, Polgármester úr útmutatása alapján készítettem el.

Kérem a tisztelt Képviselő-testület támogatását egy, a Wass Albert születésének 100. évfordulója alkalmából, közadakozásból készülő emlékszobor köz- vagy intézményi területen történő felállításához!
(Wass Albert életútját a 3. sz. melléklet tartalmazza.)

Budapest, 2007. június 4.

Németh Szilárd
frakcióvezető

Határozati javaslatok

A változat: (a szobor közterületen való elhelyezése estén)

1. számú határozati javaslat:

Budapest XXI. kerület Csepel Önkormányzata Képviselő-testülete úgy dönt, hogy elfogadja és támogatja, hogy a kerületünkben, közterületen, Wass Albert író-költő születésének 100. évfordulóján, emléke előtt tisztelgve, közadakozásból, róla szobor állíttassék. A szobor pontos és méltó helyéről az ünnepek előkészítő bizottsága dönt.

Határidő: elfogadásra: azonnal
végrehajtásra: 2007. szeptember 30.

Felelős: Tóth Mihály polgármester

A határozat elfogadásához a képviselő-testület egyszerű többségi szavazata szükséges.

2. számú határozati javaslat:

Budapest XXI. kerület Csepel Önkormányzata Képviselő-testülete úgy dönt, - az 1991. évi XX. törvény 109.§ (2) bekezdése alapján -, hogy a szobor végleges helyének kijelölése, illetve az állíttatók által beszerzett művészeti szakvélemény beszerzése után hivatalosan is hozzájárul a szobor köztéren való elhelyezéséhez.

3. számú határozati javaslat:

Budapest XXI. kerület Csepel Önkormányzata Képviselő-testülete úgy dönt, - az 1991. évi XX. törvény 109.§ (1) bekezdése alapján -, hogy a szobor végleges helyének kijelölése, illetve az állíttatók által beszerzett művészeti szakvélemény beszerzése után a szoborállítás ügyében megkéri a Fővárosi Közgyűlés végleges döntését.

Határidő: elfogadásra: azonnal
végrehajtásra: azonnal

Felelős: Tóth Mihály polgármester

A határozat elfogadásához a képviselő-testület egyszerű többségi szavazata szükséges.

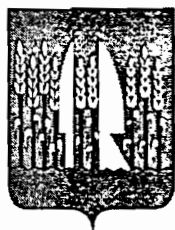
B változat: (a szobor intézményi területen való elhelyezése estén)

Határozati javaslat:

Budapest XXI. kerület Csepel Önkormányzata Képviselő-testülete úgy dönt, hogy elfogadja és támogatja, hogy a kerületünkben, közintézményi területen, Wass Albert író-költő születésének 100. évfordulóján, emléke előtt tisztelegve, közadakozásból, róla szobor állíttassék. A szobor pontos és méltó intézményi helyéről – az érintett, befogadó intézmény támogató döntése után - az ünnepek előkészítő bizottsága dönt.

Határidő: elfogadásra: azonnal
végrehajtásra: 2007. szeptember 30.
Felelős: Tóth Mihály polgármester

A határozat elfogadásához a képviselő-testület egyszerű többségi szavazata szükséges.

1.sz. melléklet

Budapest XXI. Kerület Csepel Önkormányzata
Képviselő-testület
Fidesz - KDNP Képviselő – csoport

Budapest – Csepel Önkormányzata
Tóth Mihály úr részére
Polgármester

Tájékoztatás kérése
köz- vagy intézményi területen felállítandó,
közügyi költségvetésből finanszírozott szobor
elhelyezésének lehetőségéről

Tisztelt Polgármester úr!

2008. január 8-án ünnepeljük az erdélyi magyar irodalom nagy alakja, a tragikus sorsú Wass Albert születésének 100. évfordulóját.

A Fidesz – KDNP képviselő-csoport a centenárium jegyében kezdeményezi, hogy **állítsunk szobrot Wass Albert emlékének** Csepel köz- vagy intézményi területén.

Tisztában vagyunk kerületünk nehéz anyagi körülményeivel, ezért a szoborállítás költségeit közügyi költségvetésből, támogatásokból kívánjuk fedezni. Így az önkormányzatra kizárólag - a költő nagyságához méltó - köz- vagy intézményi terület szoborállításához szükséges részének biztosítása hárulna.

Kérem Polgármester urat, szíveskedjen tájékoztatni kezdeményezésünk megvalósításának jogi és egyéb körülményeiről, az önkormányzat vezetésének álláspontjáról.

Együttműködésünk közös sikerében bízva várom válaszát!

Budapest, 2007. május 10.

Köszönettel:

Németh Szilárd s.k.
frakcióvezető

1214 Budapest, Kossuth Lajos utca 148-150. Tel./Fax: 277-0669
E-mail: nemeth.szilard@fidesz.hu Internet: www.csepel.fidesz.hu

Budapest XXI. Kerület		Csepel Önkormányzata
POLGÁRMESTER		
1211. Budapest, Szent Imre tér 10.		
✉ 1751 Bp., Pf. 85. E-mail: toth_m@elender.hu	☎ (1)-276-76-60 Fax: (1)-276-39-51	Honlap: www.csepel.hu Portál: www.budapest21.hu
Ügyiratszám:	Hivatkozási szám:	
Ügyintéző:	Tárgy:	

2. sz. melléklet

FIDESZ – KDNP Képviselő-csoport

Németh Szilárd
frakcióvezető úr részére

Tisztelt Frakcióvezető Úr!

Ez év május 10-én kelt levelére, amelyben tájékoztatást kér köz- vagy intézményi területen felállítandó szobor elhelyezésének lehetőségéről, az alábbiakat válaszolom:

A helyi önkormányzatok és szerveik, a köztársasági megbízottak, valamint egyes centrális alárendeltségű szervek feladat- és hatásköreiből szóló hatályos, 1991. évi XX. törvény az alábbiak szerint adja meg a választ kérésére.

109. § (1) Művészeti alkotás közterületen, valamint önkormányzati tulajdonú épületen való elhelyezéséről, áthelyezéséről, lebontásáról a település önkormányzatának képviselő-testülete, Budapesten a fővárosi önkormányzat közgyűlése dönt, és gondoskodik fenntartásáról és felújításáról.

(2) A döntéshez a műalkotás művészi értékére vonatkozóan szakvéleményt kell beszerezni. A fővárosban szobor, illetve emlékmű elhelyezéséhez, áthelyezéséhez vagy lebontásához az érintett kerületi önkormányzat egyetértése szükséges.

A kerületi önkormányzat vezetése álláspontjában – mint minden hasonló esetben – a képviselő-testület – Frakcióvezető Úr témával kapcsolatos előterjesztését követő – döntése lesz a mérvadó.

Budapest, 2007. május 21.

Üdvözlettel:

Tóth Mihály

Wass Albert életrajza¹

Wass Albert

Wass Albert

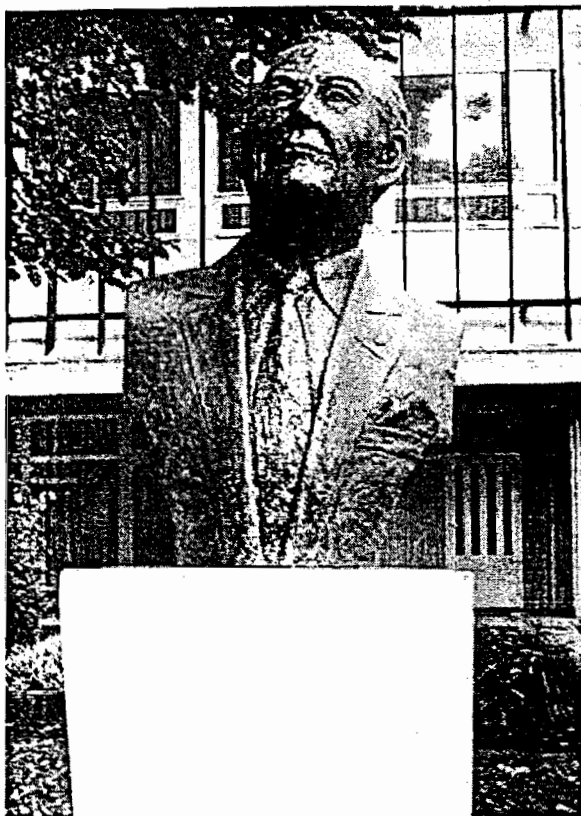
Született:

1908. január 8.
Válaszút, Magyar Királyság (ma
Románia)

Meghalt:

1998. február 17.
Astor, Florida (USA)

¹ A Wikipédiából, a szabad lexikonból.

Wass Albert szobra Bonyhádon. A 2005. január 22-én felavatott szobrot Kolozsy Sándor (Ausztrália) készítette.

Wass Albert (Szentgyeydi és Czegei gróf Wass Albert), (Válaszút, 1908. január 8. – Astor, Florida, 1998. február 17.), erdélyi magyar író és költő.

Az erdélyi magyar irodalom jelentős alakja volt, főleg a két világháború közötti időszakban. Egyik leghíresebb könyve a *Kard és kasza*, amely több generációs családi életrajz formájában áttekinti a történelmünket 1050-től egészen a mai korig. 1944-től Németországban, majd 1952-től haláláig az Amerikai Egyesült Államokban élt. Műveit Magyarországon a rendszerváltás óta jelentetik meg, korábban a kommunista rezsim tiltotta terjesztésüket. Irodalmi munkásságának kritikai feldolgozása ma is folyik – a hazai olvasóközönség körében népszerűsége az 1990-es évek végétől rohamosan növekszik.

Élete

A Kolozsvár melletti Válaszúton született. Hat gyermek apja, akik közül egy korán meghalt. Fiai közül egy, az amerikai tengerészgyalogság tábornoki rangban szolgálatot teljesítő katonája. Wass Albert tanulmányait Debrecenben, a németországi Hohenheimban és Párizsban végezte. Erdélybe apja betegsége miatt 1932-ben tért vissza, egy ideig azonban nem tudott még a családi ügyekkel foglalkozni, mert a román hadseregben a kötelező sorkatonai szolgálati idejét töltötte. Nagypapa halála után, 1936-ban átvette az egyházi tisztségét, így az erdélyi magyar református egyház kerületének főgondnoka lett.

A második bécsi döntés (1940. augusztus 30.) alapján Erdély északi része ismét magyar területté vált. A következő év elején Wass Albertet a magyar Mezőgazdasági Minisztérium erdészfelügyelőnek nevezte ki Dés településre. Két hónappal később pedig a kolozsvári Ellenzék című lap irodalmi szerkesztője lett.

Mint tartalékos tiszthelyettes 1942 májusától három hónapos katonai kiképzésen vett részt, melynek végeztével a Magyar Királyi Lovasság zászlósi rangját kapta meg. A következő év márciusában a lap főszerkesztőjét behívták a hadseregbe, Wass megbízott helyettes lett. Wass Albert saját életrajzában meséli el, hogy alig három hónap után „*két német a 'Gestapótól' behatolt a szerkesztőségbe, felmutatva a parancsot, hogy a német hadsereg megbízásából 'felügyelniük' kell a lapot, egyszerűen kisétáltam az irodámból, és felmentem a hegyekbe. Két hét múlva édesapám régi barátja, Veress Lajos tábornok üzent, hogy a németek 'keresnek' engem. Hogy elkerülje a kellemetlenségeket, Veress tábornok, aki az Erdélyben állomásozó magyar hadsereg parancsnoka volt, egyenruhát adott nekem, s mint alhadnagyot Ukrajnába küldött a 9. Magyar Királyi Lovassággal, ahonnan csak karácsonykor tértem vissza.*”

Wass különböző beosztásokat látott el a hadseregben, majd 1944 áprilisától Veress Lajos tábornok szárnysegédje lett. A háború vége felé közeledvén a szovjet csapatok (majd később a románok is) egyre beljebb nyomultak. A II. világháború utolsó szakaszát katonatisztként élte át. Nem várta meg Észak-Erdély újbóli román elfoglalását, 1945 húsvétján átlépve a nyugati határt, az emigrációt választotta. Wass először Sopronba utazott, majd 1952-ig Németországban élt, Bleichbachba, később Hamburgba. Onnan 1951. szeptember 21-én az amerikai hatóságok megfelelő vizsgálatainak lefolyása után (egészségügyi ill. hatósági vizsgálatok) az Egyesült Államokba utazott, ahol nyugdíjaztatásáig, a floridai egyetemen európai irodalmat és történelmet tanított.

A román Néptörvényszék 1946 tavaszán Wass Albertet távollétében halálra ítélte háborús bűnökért, gyilkosságért, fasizmusért, mely ítéletet haláláig nem töröltek. Azzal vádolták, hogy 1940-ben az Észak-Erdélybe bevonuló magyar csapatoknak parancsba adta egy ortodox pap családjának és néhány románnak a kivégzését. A román hatóságok többször is kérték kiadatását, 1979-ben az USA Igazságügyi Minisztériuma a kérelmek nem kellő megalapozottságára hivatkozva (az amerikai hatóságok nem látták bizonyítottnak Wass bűnösségét) elutasította a kérelmet. Wass Albert többször is azt állította, hogy a román kommunista állam titkosrendőrsége, a Securitate merényletek sorozatával igyekezett őt megölni – ezt azonban soha nem sikerült bizonyítania.

Az Egyesült Államokban töltött emigrációja során, a Floridai-félsziget közepén elhelyezkedő Ocala Nemzeti Park területén lakott haláláig (egyes híradások szerint öngyilkos lett). Astor-ban (Florida) halt meg 1998-ban. Kívánsága teljesült azzal, hogy hamvai Erdélyben, a marosvécsi (az egykori Kemény-) kastély kertjében, Kemény János mellett nyugszanak.

Habár magyar állampolgárként született, a politikai okokból megvont állampolgárságát (többszöri kérvényezése ellenére) haláláig sem kapta vissza teljes mértékben. Mindenegyben elutasításban szerepelt, hogy a román állam háborús bűnősként tartja számon. Széchenyi után, az egyik legnagyobb

magyar, állampolgársági kérelmét a magyar állam rendre elutasította. Az utolsó Honosítási kérelméről a Horn-kormány idején Kuncze Gábor belügyminiszter döntött úgy, hogy csak egyéves tartózkodási engedélyt ad az írónak. Ennek története a következő: Ekkor már többen megmozdultak Wass Albert érdekében. Tar Sándor tiszteletbeli washingtoni konzul és Csoóri Sándor, a Magyarok Világszövetségének elnöke is levélben fordult Kuncze Gábor belügyminiszterhez. E közbenjárások eredményeképpen 1997. június 26-án Baraczká Róbertné helyettes belügyminiszteri államtitkár aláírásával a Belügyminisztérium végre kiállította a Wass Albert magyar állampolgárságát kinyilvánító bizonyítványt, melynek lábjegyzetében azonban „**A bizonyítvány a kiállítástól számított egy évig érvényes**” megjegyzés volt található! [1]

Utóélete

- Az ezredfordulón vetődött fel, hogy a magyar főváros területén szoborállítással kellene tisztelni az egyik legmagyarabb író munkássága, szellemisége előtt. A magyar baloldali és balliberális körök Wass Albert szobrát Budapestről kitiltották, akárcsak az olyan eszmetársakét, mint Teleki Pál.

Ettől a mozzanattól kezdve vidéki településeken kezdtek Wass Albert-szobrokat, emlékjeleket állítani. Legutóbb Bonyhádon és Verőcén, ezt megelőzően Erdélyben.

- 2003 márciusában – posztumusz – alternatív Kossuth-díjjal tüntették ki.
- 2007. január 09. – „Amíg én vagyok az igazgató, addig az Ifjúsági Házban Wass Albert-regényből dramatizált előadást senki sem fog tartani” – esküdözött még tegnap is Új Magyar Szónak Vasile Dorel, a marosvásárhelyi Mihai Eminescu Ifjúsági Ház igazgatója, aki az intézményben megtiltotta a Magyarok Udvari Kamaraszínház két Wass Albert-regényből dramatizált előadásának bemutatását.
- 2007. január 17. – Budapesttől néhány kilométerre, Solymáron január 17-én éjszaka – a Magyar Kultúra Napjának előestéjén – ismeretlenek ledöntötték Wass Albert portrészobrát. A szobordöntőknek nem színes fémre – bronzra – volt szükségük, a mű orra buktatva ott maradt a barbár tett helyszínén, az író születésnapján, január 7-én a márványtalapzathoz helyezett virágok és gyertyák között.

Wass Albert köztéri szobrai

- Erdély
 - Holtmaros, mellszobor, református templom, *szobrász: Kolozsy Sándor*
 - Szászrégen, mellszobor, a katolikus templom kertje (2001. augusztus 11.), *szobrász: Jorga Ferenc*
 - Vece, mellszobor,

- Kárpátalja
- Felvidék
- Várvidék
- Vajdaság
- Verőce
- Anyország
 - Bonyhád (A világ első köztéri szobra Wass Albertről)
 - Solymár (2007. 01. 17-én ledöntötték, még nem állították vissza)
 - Harkány
 - Baja
 - Sükösd
 - Debrecen, Arcképmábrázoló kerámia dombormű (2003), a Balásházy János Mezőgazdasági Szakközépiskola, volt Gazdasági Akadémia külső falán, készítője Gábor Emese Anna

Művei

Regények, novellák, elbeszélések

- 1934 *Farkasverem*
- 1940 *Csaba*
- 1940 *Mire a fák megnőnek*
- 1940 *Jönnék!*
- 1941 *A titokzatos őzbak (novellák)*
- 1943 *A kastély árnyékában*
- 1943 *Egyedül a világ ellen*
- 1943 *Vérben és viharban*
- 1944 *Tavaszi szél és más színművek*
- 1945 *Valaki tévedett (novellák 1945-49-ből)*
- 1945 *A költő és a macska (elbeszélések)*
- 1947 *A rézkigyó*
- 1949 *Zsoltár és trombitász – Örökösök (novellák, karcolatok, levelek – posztumusz kisregény 1949-ből)*
- 1949 *Adjátok vissza a hegyeimet!*
- 1951 *Ember az országút szélén*
- 1952 *Elvész a nyom*
- 1953 *Tizenhárom almafa*
- 1958 *Az Antikrisztus és a pásztorok*
- 1959 *A funtineli boszorkány*
- 1964 *Átoksori kísértetek*
- 1965 *Elvásik a veres csillag*
- 1967 *Magukra hagyottak*
- 1974 *Kard és kasza*
- 1975 *Magyar örökségünk (Tanulmányok, hátrahagyott novellák, írások, interjúk)*
- 1978 *Halálos kód Holtember partján*
- 1985 *Hagyaték*
- 1989 *Te és a világ (novellák)*

- *Eliza (angolul íródott)*
- *Igazságot Erdélynek!*
- *Józan magyar szemmel I-II. (publicisztikák)*
- *Karácsonyi üzenetek – A temető megindul*
- *Magyar pólus (Újabban föl kutatott versek, novellák, tárcák, közéleti írások, interjúk és levelek)*
- *Népi társ Erdélyben*
- *Hűség bilincsében*
- *Hanky tanár úr*
- *Se szentek, se hősök*
- *A szikla alatti férfi*
- *A sólyom hangja*
- *Csillag az éjszakában*
- *Black Hammock*
- *Magyar Számadás*
- *Nem nyugaton kel fel a nap*
- *Voltam*

Verseik, mesék

- 1927 *Virágtemetés* (vers)
- 1942 *Tókirály és szíle* (Tavak könyve mesesorozat 1.)
- 1942 *A bölcs bölömbika* (Tavak könyve mesesorozat 2.)
- 1942 *Évszakok teremtése* (Tavak könyve mesesorozat 2.)
- *Csupafej, a jégmadár* (Tavak könyve sorozat 4.)
- 1946 *Mese az erdőről* (Erdők könyve sorozat 1.)
- 1946 *Bulámbuk* (Erdők könyve sorozat 2.)
- 1946 *A vén gombacsináló* (Erdők könyve sorozat 3.)
- 1946 *Éjjeli pávaszem* (Erdők könyve sorozat 4.)
- 1947 *A láthatatlan lobogó* (vers)
- 1971 *A hunok útra kelnek* (Hun mondák könyve sorozat 1.)
- 1971 *Isten kardja* (Hun mondák könyve sorozat 2.)
- 1972 *Szerencsés Pista* (Válogatott magyar népmesék sorozat 1.)
- 1972 *A repülő kastély* (Válogatott magyar népmesék sorozat 2.)
- *A zenélő ezüst kecske*